

Kohti korkeakoulutuksen yhteenliittymiä

Opetusministeriö julkaisi viime viikolla muistion korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen periaatteista. Siinä linjataan aihetta molemmilla korkeakoulusektoreilla jo olemassa olevien kehittämiseen liittyvien hankkeiden pohjalta. Kansainvälistyminen sekä tarve tutkimuksen ja opetuksen tason nostamiseen ovat pääsyy kehittämiseen.

Mitään ihmeellisyyksiä muistio ei sinänsä tarjoa. Korkeakoulujärjestelmä tulee pohjautumaan jatkossakin duaalimalliin. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut pidetään omina instituutioinaan, ja niiden välillä olevia päällekkäisyyksiä poistetaan.

Korkeakoululaitosta kehitetään yliopistoista, ammattikorkeakouluista ja niiden välisistä yhteistyösopimuksiin perustuvista uusista yhteenliittymistä muodostuvana kokonaisuutena, joka vastaa alueelliseen tarjontaan.

Korkeakoulujen yksikkö- ja laitoserakenteita uudistetaan. Aloituspaiikkoja vähennetään ja koulutustarjonnassa otetaan huomioon vallitsevat olosuhteet. Kuulostaa ainakin hyvältä.

Yhteenliittymillä yksiköiden toimintaa saadaan varmasti tehostettua. Muutoksen toteutumisen kannalta tärkeintä on, että sen perusta on lähtöisin korkeakouluista itsestään. Tämäntapaista onkin ollut vireillä pääkaupunkiseudulla puhuttaessa Teknillisen korkeakoulun, Helsingin kauppakorkeakoulun ja Taideteollisen korkeakoulun mahdollisesta yhdistymisestä.

Jo poistamalla päällekkäisyydet, sikäli kuin niitä on, saadaan vapautettua resursseja muihin tarkoituksiin. Yhteenliittymien suurempi koko mahdollistaa myös vakaamman taloudellisen pohjan. Muistiossa jätetään avoimeksi, millaisia yhteenliittymät sitten rakenteeltaan voisivat olla.

Voiko sellaisen muodostaa pelkistä ammattikorkeakouluista vai vaaditaanko mukaan aina yliopisto, entä voiko yksi korkeakoulu olla osana useampaa yhteenliittymää.

Asiasta todetaan vain, että rakenteet voivat vaihdella alueellisesti. Tästä tulee myös mieleen, toteutuuko duaalimalli enää täysin yhteenliittymän sisällä, vai ovatko yliopisto- ja ammattikorkeakouluyksiköt vain näennäisesti toisistaan erossa ja käytännössä yhtä ja samaa.

Epäilystä herättää yliopistojen laitosten koon kasvattaminen, joka tuntuu hieman väkinäiseltä. Koon kasvattaminen tarkoittaa käytännössä pienimpien samankaltaisten laitosten yhdistämistä tai eri yliopistojen vastaavien laitosten yhteenliittämistä.

Näin toteutettuna tutkimuskuntaa saadaan kyllä kasvatettua, mutta tutkimuskenttä saattaa olla eri laitoksilla sen verran vaihteleva, ettei yhdistämisillä ole nostattavaa vaikutusta tutkimuksen tasoon. Jos tasoa vastaavasti halutaan nostaa tietyillä alueilla ohjaamalla näille enemmän resursseja, saattaa se vaikuttaa muuhun tutkimukseen heikentävästi.

Asia, johon muistiossa ei suoranaisesti oteta kantaa, on pienten yksiköiden mahdollinen lakkauttaminen tai siirto. Korkeakouluopintojen alueellinen saatavuus ja vastaavasti yksiköiden riittävän suuri koko eivät varmasti ole mahdollista koko maassa.

Opiskelijan kannalta rakenneuudistus toisi lisää valinnanvaraa etenkin sivuaineisiin ja vapaavalintaisiin opintoihin. Toisaalta yksikköjen koot kasvaisivat suuremmiksi, mikä ei ole aina opiskelijan parhaaksi.

Juha Jäämaa

Keskustan opiskelijaliiton liittohallituksen jäsen

Mielipide on julkaistu Suomenmaan Kolmossivulla 15.3.2006.